

těh na novo in maſtno paſho, napojite jo poprej s zhiſto vodó in dajte flehěrni nekaj fuhe klaje, predenj jo ſjutrej na paſho iſſhenete. Zhe jo pa po deteliſhi paſete, tako jo faj preganjajte fěm ter tje, de fe vedno ſprehaja. Ne gonite ſhivine ne ſpomladi, ne jeſeni na paſho, predenj ſolnze ne iſide; ne puſtite nobene glave poprej is hleva, dokler ſolnze rófe in flane vezhidel ne preſhene in ſemlje ne obfeje; poleti fe pa tega bati ni. Na mokre ali mozhirne kraje ne gonite nikoli ſvoje ſhivine, ſakaj taki kraji fo ji ſlo fhkodljivi.

Dr. Bleiweis.

Šhe nekaj od répnih gofěnz.

Šhe lanſko léto fim bil namėnil, zhaſtiti z. k. kmetijſki druſhbi oſnaniti, kako de fo fe ljudje okoli Loke (na Gorenſkim) perſadevali, répo pred gofěnzami obvarovati, ktere v Bohinu „ófranz e“ imenujejo. Tudi okoli Loke fo ljudje lani, kakor K—i v Novizah od 26. Roſhnizveta povė, répo potrefali s pepelam, zeſtnim praham, fajami, tudi s jezhmenovimi réfami; pa vſe to ófranzis répe ſpravilo ni. Eden je tudi, kakor je v nekih bukvalh bral, ófranze na ſvoji repini njivi s ſhveplovim dimam kadil, takó de mu je ſapo jemálo in daljezh okrog po ſhveplu ſmerdelo; pa tudi tó ni nizh pomagalo, ófranze ſatreti. Nar bolje fo opravili tiſi, kteri fo vſeli brinovih vejiz in pa vſak ſvoje torilize in fo ófranze omėtali neke dni ſapored ſjutrej pred ſolnzam in ſvezher po ſolnzu, kėr ob tem zhaſu fo ófranze na lizu pérja, ob ſolnzahnim zhaſu pa fe na herbet perja ſpravijo in ga v njega fenzi ſhró. Brinjove vejize pa ſe ſato k temu delu vsamejo, ker fo bodezhe, takó de, zhe tudi pri ometanju vſaka ófranza is repniga perja v torilize ne pade, pa fe faj ſmezhka, ali pa pade ranjena na tla in pogine. Ta ſkuſhnja poterdi tedaj, kar je K—i v gori imenovanimu liſtu tėh „Noviz“ perporozhil, répo pred gofěnzami obvarovati. Dobro bi bilo, de bi fe vſak goſpodar perſadeval ſvojo répino njivo s tem pripomozhkam ob ſvojim zhaſu od ófranz ozhediti; ne pa le eden, njegovi mejaſhi pa ne, ampak vſi, ki répine njive imajo.

K temu ſhe perſtavim, de pri Loki ljudje s ſetvo répe tako ne hitė, kakor K—i ſvetuje; okoli f. Alefha fejana répa je navadno bolj grenjka, okoli f. Jakoba pa bolj mehka in fladka; tudi o polni luni jo ne ſejejo, ampak v mlaju, kėr ſkuſhnja uzhí, de je répa o mladi luni fejana, bolj mehka in fladka; o polni luni fejana pa bolj terda in grenjka. *)

J. D.

*) Prav na tanjko fo nam goſp. Viſhnjagorz v 25. liſtu lanſkiga leta raſlozhili, ktere ſemena gre o mlaji, ktere pa o polni luni ſejati. „Vſe ſemena, ktere ſad naredijo verh ſemlje, ſe morajo ſejati ob zhaſu, kadar fe luna narafha ali o polni luni. Vſe ſemena pa, ktere ſad naredijo pod ſemljo v bonkah ali v koreninah, ſe morajo ſejati ali ſaditi ob zhaſu, kadar fe luna manjſha, o mlaji.“ — Po temu pravilu ſe mora répa o mlaji ſejati, kar kmetovavzi tudi ſploh v navadi imajo. Zhe bi pa — kakor fo nam unidan goſp. K—i v 26. liſtu perporozhili — ſetva répe o polni luni jo ſamogla pred gofěnzami obvarovati, bo vſak kmetovavez ſtaro ſhego radovolno ſapuſtil, ter ſvojo répo o polni luni ſejal, ako le ne bo po ſgodni ſetvi ſpridena, terda in grenjka. — Naj nam tedaj goſp. K—i pri prvi priliki oſnanijo, kakofhna je Njih répa bila, ki fo jo o mlaji ſejali? Naj nam tudi kmetovavzi druſih krajev ſvoje ſkuſhnje raſglaſijo, ki fo morebiti répo o polni luni ſejali, de homo to rezh do konza dognali in morebiti ſredſtvo ſnajdili, répo pred gofěnzami obvarovati, ſa kar nam bodo gotovo vſi kme-

Šembilja.

(Konez.)

Tudi ti moj dragi kmet in rokodėlec! tudi ti klečiſ ſe dan danaſenj pred oltarjem ſvoje Šembilje, tudi ti ji darujeſ pervino od Boga prejetih darov, ſvoj um namreč; pri drevesu (plugu) te ſpremlja, rokodėlſko orodje ti podaja. Imenujmo jo ſlovensko Šembiljo, zakaj vſi ſpisi, kteri tukaj pod Šembiljſkim imenam okoli gredó, razodevajo ſlovenske mojſtre, ki ſo vſak po ſvoji glavi preroknjo napravili. Iz 8 Šembiljſkih ſpisov, ktere ſim bil pred nekoliko čaſam ſkupej ſpravil, niſta dva enakiga duha bila. Očitna je golufija tudi naſih prerokov. Popisali ſo namreč nekoliko zgodeb, kteriſh ſo oni priča bili, in de bi ti ſpisi gotovo za prerokſke veljali, ſo jim veči ſtarost perlaſtili in njim tudi večidel prerokvanje do konca ſvetá perdjali. Z to golufijo ſo doſegli, kar ſo željeli. Radoverni ljudje ſo ſtermeli, de Šembilja takó reſnično prerokuje, in na tó na tanjko ſpolnjeno prerokvanje ſvojo terdno véro zidali, de jih Šembilja prihodnič ne zamore vkaniti. Tóde v tem ſo ſe golufali. Kakor hitro namreč ſo ſe léta ſtekle, v kteriſh ſo naſe Šembilje živele, kakor hitro je bilo léto končano, v kterimu je bilo prerokvanje ſpiſano, ravno takó ročno je zbežal iz prerokſkih ſpisov duh reſnice, pred močnim duham laží in golufije, kteri ſe v danaſnjih čaſih v Šembiljſkih marnjah kraljuje. Bral ſim v neki Šembilji, de bo leto 1837 takó nerodovitno, de bo mernik ječmena 8 goldinarjev in mernik ovſa pa 6 goldinarjev veljal. Rumena pſenica bo v letu 1842 ſtala po Kranjſkim polju, ſim v drugimu ſpiſu bral, pa ne bo je žive duſe, de bi jo žela; v velikih vaſeh bodo komej trije ali ſterje človeki živali; voſjka bo pomorila vſe in kuga. Glejte, kakó reſnična ſe je ta preroknja ſkazala! Ali vſe to ni zadosti goljuſno Šembiljo ob veljavo pripraviti? Če ſe trikrat zlaže, in enkrat ko ſlepo kure zerno vjame, je že opravičena pri bedaſtih ljudeh — nje ſedež je iz broná, ne da ſe premakniti!! — Razun Šembilje imajo marſikteri kmetje in rokodėlci ſkorej ravno takó neúmne vedeže, kakor nekdanji Rimci in ſtari Gerki. Če je pa per nar imenitniſimu gerſkimu oraklju, v ſredi zlatá in ſrebrá le za velike darove deklica „Pitja“ po imenu prerokvala, prerokuje dan danaſenj radovernim ljudem černa ciganjka v raſtergani obleki za dva ali tri krajearje, oznanujejo rakomavžarji in plajſarji iz kvart za kupico žganjiga vina, tóde za boljši plačilo tudi veči ſrečo! Če ſo Rimci in Gerki ptiče in druge živali ſa ſvét popraſovali, prerokuje Slovencu laſto v ka ſrečo (Gerkam pa ravno naſprotno), ſova in mačka neſrečo i. t. d.

Miſlim, de ni traba ſe več od teh vraž govoriti in de ſim dovelj na tanjko pokasal, odkod ſe je ta praznavėra pričela in de je le golufija nje mati! Zbudite ſe tedaj vi praznoverci iz ſvojiga omotniga ſpanja, pretergajte zagrinalo, kterga ſo vedežſtvo in vrazė čez vaſ um in čez vaſo pamet potegnile; ſpoznajte lažnivost malikov, kterim le nevednost oltarje ſtavi in malikvanje daruje. Poſledni čas je že, de pokažete, de vam je Bog pamet dal in de ſte — kristjani!

Jožef Demſer.

toavzi, ne ſamo ſlovenſkih, ampak tudi druſih deſhelá, ferzhno hvalo vedili. Po ti poti bodo naſhe „Novize“ ſvoj lep namen zheſ dalje bolj dopolnile. Vredniſtvo.